

gaa ind paa, og der var flere andre Ting, der mere fremtraadte som et almindeligt Ønske, end som Noget, der lader sig udtrykke gjennem en Lov. — Det ærede Medlem begyndte strax med et meget stærkt Udtryk, idet han udtalte, at Almue-skolen var forhadt, at det Grundlag, der nu skulde lægges, skulde svare til 1849; der skulde være Frihed i Skole, Frihed i Kirke, altsaa noget aldeles Nyt. Jeg tror, det ærede Medlem tog en Del fejl deri; jeg tror, at Almue-skolen ikke er forhadt, at det er et aldeles overdrevent Udtryk, at der er Mange, der (Lang: Det sagde jeg heller ikke!) — naa, saa har jeg misforstaaet det ærede Medlem, saaledes opfattede jeg og nedskrev, hvad han sagde, men det er muligt, at jeg ikke har hørt rigtig, men, som sagt, naar det ærede Medlem vilde have en Skoleplan, der svarer til 1849, hvormod den anden Skoleplan skulde hoile fulstændig paa Gnevalden, tror jeg, at han overser, at der er en Fremgang i Tiden, som ikke behøver at give sig tilkjende i en Lov, men at de almindelige Ideer, som efterhaanden udvikle sig, ogsaa gjorde sig gjældende i de gamle Former. Selv om altsaa Skoleloven af 1814 ikke er forandret — ffjøndt paa enkelte Punkter er den det — er dog den hele Maade, hvorpaa Skolen styres og føres, saavel af Tilsynet som af Lærerne, en ganske anden end i 1814. Men det Liv og den Frihedsudvikling, der har gjort sig gjældende i Livet, har ganske vist ogsaa indvirket paa Skolen, saaledes at Meget af det, man fordrer, allerede er tilfiede i Skolen. Det ærede Medlem talte om, at der ikke var taget Hensyn til Fri-skolen, og han mente, at den Paragraf eller de Love, som omfatte den, skulde være ophævede. Jeg har forstaaet Lovudkastet saaledes, at det leverer Fri-skolen al mulig Frihed til at udvikle sig under samme Betingelser som hidtil, hvormod der ganske vist ikke skal gives dem et saadant Tilskud, som det ærede Medlem mente. Jeg har ikke set i Lovforslaget Noget, som i mindste Maade forhindrer disse frie eller private Skolers Udvikling. Det ærede Medlem talte om, at vi egentlig ikke kunde tale om denne Sag med Rette, fordi vore Børn ikke gaa i den Skole — jeg veed ikke, om det ærede Medlems Børn gaa i den Skole saaledes, at han der igjennem har større Berettigelse, men deri ligger ikke, at vi ikke skulle have nogen Forstand paa Sagen. Jeg tror dog, at der er lidt andre Hensyn at tage, der er dog det almindelige Hensyn til Staten og det hele almindelige Forhold, og derom tror

jeg, at man kunde have nogen Mening uden at Ons Børn just gaa i Almue-skole, og Almue-skole-sagen er jo dog en saa vigtig Sag for hele Landet, at Enhver, der har Interesse for de danske offentlige Anliggender, absolut maa føle stor Interesse for, hvorledes den er ordnet, og nære et levende Ønske om, at den maa ordnes paa den bedst mulige Maade, saa jeg tror, at det ærede Medlem er fuldstændig uberettiget til at udtale sig saaledes om det andet Thing og om de Medlemmer her, som ikke ere udgaaede fra den folkelige Side. Det ærede Medlem talte om, hvad han vilde; han talte om en Hæve, som var plantet af Ministeren, og som han vilde have forandret til en mere paradisisk Tilstand, idet den Skygge, som de 4 Træer, der alt ere plantede, ydede, ikke var tilstrækkelig til alene at kunne give Skygge, der maatte plantes 4 andre Træer til. Disse 4 Træer nævnedes han, men jeg maa tilstaa, at jeg havde noget ondt ved at forstaa, hvad nogle af dem egentlig var. Det første Træ er Folkelovstræet; hvad han forstod derved i Skolen, veed jeg ikke ret; det gif han meget hurtigt hen over, og jeg maa tilstaa, at jeg ikke ret har fattet, hvad han mente, saa at jeg egentlig ikke kan omtale det. Det andet Træ var Frihedstræet; ganske vist, i Skoleloven af 1814 er Staten eller det Offentlige meget fremtrædende, og man kunde maasse ønske i Henshold til Grundloven, at der gives Kommunerne større Indflydelse. Det er fuldstændig berettiget, og det kan jeg være fuldstændig med til, og hvis det ærede Medlem har set de Betænkninger, der i sin Tid ere afgivne, vil han ogsaa have set, at Medlemmerne af Mindretallet ikke vare utilbøielige til i den Henseende at gaa meget vidt, men vare meget tilbøielige til, naar det iøvrigt maatte findes rigtigt, og man kunde komme overens med det andet Thing og Ministeriet derom, at indvømme, at Valget af Skolelærere ikke skulde udgaa fra Sogneraadet, men fra Forældrene. Vi fandt, at Meget kunde tale for, at det var en bedre Ordning end at lade Sogneraadet bestemme det, idet man har ment, at ubelagte Indflydelser der lettere kunde gjøre sig gjældende, end naar hele Kredsen af Familiefædre, hvis Interesser i Sagen ere stærkere, havde Ret til at vælge. Jeg skal minde om, at vi i en vis Henseende gif videre, og maasse videre, end det kan holdes, men det blev engang antyndt, at der kunde være en vis Ret for Kommunerne til at afstedige en Lærer, hvilket er et